

Lutkovno gledališče
Maribor

Ana Duša in Tin Grabnar

Strahovito

Gradivo pripravila
Tanja Lužar

Predlogi za pripravo na ogled predstave

V kleti živi gospa tema. Vsak večer pride ven in se razleze po hiši. A Bine takrat že spi; tako tema pusti pri miru njega, on pa njo. Nekega popoldneva pa se Binetova rdeča žoga med igro odkotali v klet. Tema se zbudi in se priplazi na plano. Zapodi se za Binetom in ga lovi, dokler ga ne prežene v posteljo. A Bine ni mevža: ko hiša zaspi, vzame svetilko in se pogumno poda v klet, da reši svojo ljubo žogo iz krempljev teme.

‘Strahovito’ je zgodba o tem, da je strahu bolje pogledati v oči, kot pa ga zanikati ali pred njim bežati. Pripovedovana je skozi igro svetlobe in teme, ki se na odru prelije v novo obliko senčnega gledališča.

Vodila za obravnavo po ogledu

STRAH

Naslov predstave ‘Strahovito’ v sebi nosi témo, ki ji zgodba sledi: strah. Strah, čeprav je strašen, je povsem običajen. Pogosto celo koristen. Pomaga nam, da pravočasno ali vsaj dovolj zgodaj prepoznamo nevarnost in se zaščitimo. Občutek strahu poznajo otroci, pa tudi odrasli, res pa je, da se naši strahovi razlikujejo.

BINE IN STRAH

Zgodba se začne z Binetovim zatrjevanjem, da se ne boji ničesar. Prepričuje nas, da se ne boji niti vlažne kleti niti pajkov ali podgan. Med igranjem nogometa pa mu žoga pobegne v vlažno in temno klet, kjer skupaj s temo prebivajo tudi vlaga, pajki, netopirji ... V želji, da najde žogo, spozna, da ga je vendarle strah ... vlažne kleti, pajkov in še posebej teme. Želja je močnejša od strahu in njegova pustolovščina raziskovanja temne kleti se začne ... Najde žogo,

obenem pa spozna, da je tema lahko tudi nekaj lepega. Ko se mu oči navadijo nanjo, ugotovi, da je tema pravzaprav bleščanje obrisov stvari in njihovih odsevov, zvezd, lune ...

Ob koncu predstave Bine prizna, da ga je teme še vedno malce strah. In s tem ni nič narobe. Ker strah, ki ga enkrat premagamo, postane manj strašen.

Bine se torej boji marsičesa. In v tem ni osamljen. Teme se boji večina otrok, pa tudi veliko odraslih. Razlika je samo v tem, da odrasli razumejo, da je tema zgolj odsotnost svetlobe, otrokom pa, nasprotno, odsotnost svetlobe buri domišljijo.

Razmislek

Razmislite, česa se bojite in zakaj ... Mogoče teme? Kakšne živali?

BINE KOT JUNAK

Bine ni povsem običajen junak. Junake si pogosto predstavljamo kot visoke, postavne in lepe. Bine ni posebej visok, ima skuštrane lase in rad poje kašen piškot ali dva, zato je malenkost bolj okrogel. In prepričani smo, da je na svetu več pravih junakov, ki so po zunanosti podobni Binetu, kot pa tistih, ki spominjajo na junake iz hollywoodskih risank in filmov. Z odločitvijo o Binetovi zunanosti smo razbili še en stereotip.

OBLIKE STRAHU

Ljudje se bojimo povsem različnih stvari ali dogodkov in s strahom se v vsakdanjem življenju nenehno srečujemo. Obstajajo določni in malo manj konkretni strahovi. Strah pred temo je samo eden od njih. Pogosto so strahovi povezani z izkušnjami, predvsem slabimi. Nekdo, ki ga je ugriznil pes, se boji psov, ker ima z njimi slabe izkušnje. Ostaja celo pregovor: 'Človek, ki ga je ugriznila kača, se boji zvite vrvi', kar pomeni, da se ustraši vsega, kar že od daleč spominja na kačo.

FOBIJE

Fobije so poglobljeni strahovi, ki so vztrajni in niso nujno povezani z dejansko grožnjo.

Lahko se razvijejo po kakšni negativni izkušnji, lahko pa jih imamo,

ne da bi vedeli, zakaj. Obstaja obilo različnih in nenavadnih fobij, raziskovalci pa vsako leto odkrivajo nove.

Med najpogostejše fobije sodijo:

glosofobija – strah pred javnim nastopanjem (te ne smemo zamenjati s tremo; trema je povsem običajen občutek pred javnim nastopom)

akrofobija – strah pred višino

klavstrofobija – strah pred zaprtimi prostori

aerofobija – strah pred letenjem

Med najbolj nenavadne fobije pa sodijo:

kakofobija – strah pred grdoto

kurlofobija – strah pred klovni

ablutofobija – strah pred umivanjem in kopanjem

dendrofobija – strah pred drevesi

krometofobija – strah pred denarjem

triskajdekafobija – strah pred številko 13

SENČNO GLEDALIŠČE

Uprizoritev 'Strahovito' je pripovedovana z elementi senčnega gledališča. Senčno gledališče je najstarejša oblika lutkovne umetnosti na svetu, ki nastane tako, da med vir svetlobe in osvetljeno površino postavimo lutko, roko ali kakšen predmet.

Ena prvih oblik senčnega gledališča je nastala v daljni preteklosti, takrat, ko so ljudje živeli še v jamah in so plameni ognja, okoli kate-rega so sedeli, metali sence na stene jam.

Senčno gledališče je zelo priljubljena oblika lutkovnega gledališča povsod po svetu. Štiri oblike so celo pod zaščito UNESCO: kitajsko, indonezijsko, turško in senčno gledališče iz Kambodže. Lutkovno gledališče Maribor je razvilo imeniten kulturno-vzgojni program z naslovom 'Čarobne sence'.

NAMIG ZA USTVARJALNOST

Sence zmeraj ustvarijo posebno vzdušje, saj nastanejo z igro svetlobe in teme. Posebej priljubljena oblika senčnega gledališča je ročno senčno gledališče, ki ga lahko poskusite tudi doma. Pred osvetljeno steno postavite roke in z njimi oblikujete podobe živali.

Nekaj namigov lahko najdete na povezavi:
<https://www.youtube.com/watch?v=rdKVyLJhjmY>

DIAPROJEKTORJI

V naši predstavi so sence ustvarjene s pomočjo diaprojektorjev. Diaprojektor je naprava, ki jo uporabljamo za projiciranje slik ali podob na platno. Včasih so ga uporabljali v šolah, saj so z njegovo pomočjo projicirali učno snov na platno ali tablo, pogosto pa se je diaprojektor uporabljal tudi pri potopisnih predavanjih. Fotografije so se razvile v obliki diapozitivov in se projicirale na platno. Diaprojektor je zelo star izum, ki izvira iz časov pred računalniki. Razvili so ga leta 1659, izumil pa ga je nizozemski znanstvenik.

O ekipi ustvarjalcev

TIN GRABNAR

soavtor besedila in režiser

Tin Grabnar (Maribor, 1992) se že od zgodnjih let intenzivno udeležuje na področju performativnih in uprizoritvenih praks. Svoje interesno polje širi tako v klasičnem kot tudi alternativnem, lutkovnem in dokumentarnem gledališču. Široko razumevanje gledaliških praks in različni uprizoritveni postopki mu omogočajo, da pri svojem delu povezuje elemente plesa, improvizacije, sodobnega lutkarstva, magije, performansa in vizualne umetnosti. V zadnjih nekaj letih je skupaj s svojo avtorsko ekipo za svoje predstave razvijal tudi dramska besedila, kjer so dialogi pisani neposredno z mislijo na končni učinek uprizoritve in izostritev njene vsebine. V svojih predstavah tematizira sodelovanje, skupnost, skupinsko dinamiko, nemoč in poizkus. Leta 2015 je diplomiral na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani pod mentorskim vodstvom Sebastijana Horvata. Svoje znanje je pridobival tudi v sodelovanju z režiserji, kot so Tomi Janežič, Tomaž Pandur in Jernej Lorenci. Od takrat naprej se razvija v režiserja, ki raziskuje gledališko komunikacijo, preverja širok spekter različnih uprizoritvenih strategij in vzpostavlja skupinski proces nastajanja predstave. V Lutkovnem gledališču Maribor je doslej režiral dvakrat (Pirat in luna, 2016, in

Snežna kraljica, 2018).

ZALA KALAN

avtorica likovne podobe

Zala Kalan je leta 2013 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, smer restavracije. Od leta 2013 je zaposlena v Lutkovnem gledališču Ljubljana, kjer deluje na muzejskem in gledališkem področju.

Ves čas je nekje vmes ilustracija, ki ji omogoča lastno umetniško izražanje. Razstavljala je v Dobri vagi, Vodnikovi domačiji, Steklenem atriju Mestne hiše, Layerjevi hiši.

ANA DUŠA

soavtorica besedila in dramaturginja

Ana Duša je kulturna in pedagoška delavka, dramaturginja, pripovedovalka, prevajalka in besedilopiska.

Zaključila je študij primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, gledališko znanje pa je pridobila na Scuola internazionale di creazione teatrale Helikos v Firencah.

Od oktobra 2020 je vodja programa Mlado Mladinsko v Slovenskem mladinskem gledališču ter asistentka na Oddelku za predšolsko vzgojo Pedagoške fakultete UL za področje lutkovnega, gledališkega in filmskega ustvarjanja.

Od leta 2010 vodi Pripovedovalski Variete, organizacijo za razvoj in promocijo sodobnega odrskega pripovedovanja. Med letoma 2015 in 2018 je bila članica izvršnega odbora mreže evropskih pripovedovalskih organizacij FEST in mednarodnega pripovedovalskega laboratorija pod vodstvom francoskega pripovedovalca Abbija Patrixa.

MITJA VRHOVNIK SMREKAR

avtor glasbe

Mitja Vrhovnik Smrekar (Ljubljana, 1966) je glasbeni ustvarjalec, katerega delovanje je usmerjeno predvsem v gledališko in filmsko umetnost. Je redni sodelavec številnih priznanih režiserjev (Ivica Buljan, Mateja Koležnik, Matjaž Pograjc ...). Glasbo je ustvaril tudi za številne slovenske filme (Ko zaprem oči, Ekspres, Ekspres, Gremo mi po svoje ...) in napisal komorno opero Ime na koncu jezika. Za svoje delo je bil večkrat nagrajen, med drugim je prejel nagrado

Prešernovega sklada (2017), nagrado na 8. bienalu lutkovnih ustvarjalcev Slovenije (2015) in Borštnikovo nagrado za glasbo (2008). Uprizoritev Strahovito je njegovo prvo sodelovanje z Lutkovnim gledališčem Maribor.

THEA MELIN

asistentka za scenografijo

Thea Melin (1991) je najprej diplomirala na Fakulteti lepih umetnosti v Lizboni (Faculdade de belas artes Lisboa, 2013), nato pa na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, smer industrijsko oblikovanje, 2019.

Deluje na področju vizualne umetnosti, ukvarja pa se predvsem s scenografijo, fotografijo, notranjim oblikovanjem, svetlobo, grafičnim oblikovanjem, keramiko in kiparstvom. Skozi svoja dela raziskuje teme, povezane z ženskami, raziskuje različne oblike s kombinacijo svetlobe in materialov. Na razstavi v galeriji E2RD je zasnovala prostor, v katerem je skozi različne materiale in forme ženskih figur vkomponirala svetlobo s sencami.

Zanima se za vzbujanje občutkov skozi različne forme in za raziskovanje globin človeškega telesa ter fizioloških mehanizmov, ki vse to omogočajo. Uporablja različne tehnike in skozi platenje, prekrivanje, senčenje in svetlobo predstavlja svoja dela.

S svojimi deli se je predstavila na različnih razstavah (E2RD, Centralna postaja Maribor ...), natečajih (Shifting baselines, fotografski natečaji). Projekt Strahovito je njeno prvo sodelovanje z Lutkovnim gledališčem Maribor.